

Pako Sodupe

IDAZLEA

Far Westeko Euskal Herria

Azken ehun eta berrogeita hamar urtean euskaldun asko joan da Ameriketara; liburu honek (*Far Westeko Euskal Herria*; Asun Garikano. Pamiela) Far Westera joandako euskaldunen berri ugari ematen du: gutun, bertso, kontakizun eta lekukotasunez baliatuz. Bost ataletatik luzeenak Mundu Berriko bizimoduak deskribatzen ditu.

Gogoan iltzatuak gelditu zaizkidanak artzainen eta abeltzainen arteko liskarrak izan dira. Lurraren jabetza eta larreen eta uraren erabilera egon ziren *cowboy* eta euskal artzainen arteko kalapiten sorreran, baina gero beste batzuk erantsi zitzaizkien. *Cowboy* gehienak gazteak ziren, ingelesdunak, zaldidunak eta bere buruaz harro zeuden. Pentsak eta Hollywoodek heroi mailara igoarazi zituen, eta haiek zabaldu-tako estereotipoaren arabera hasi ziren janzen: kapela handi, lepoko zapi eta bota berezi ezprouidunekin. Artzain euskaldunak, haien ondoan, egungo errumaniarren paretsukoak ziratekeen. Hilketak gertatu ziren, gehienetan *cowboyek* eginak edo eraginak, baina badirudi (W. A. Douglass. J. Bilbao; *Amerikanuak*, 1986) bortxakeriara baino gehiago auzitara jo zutela lur-jabe amerikarrek, bai baitzekiten estatubatuar justizia alde izango zutela.

1924an *Immigration Act* delakoarekin kuota ezarri ziren. Afrikako herriek 100 lagunetik

DANI BLANCO

behera bidal zitzaizkien; 100ekoa zen muga Txinarentzat; 34.007 joan zitezkeen Ingalaterratik edo Ipar Irlandatik; 51.227 Alemaniatik; Espainiaren kasuan kuota 131 pertsonakoa zen; legeak amaitutzat ematen zuen Hegoaldeko euskaldunen sarrera legekoa Far Westen; Frantziarentzat kuota handixeagoak ziren. Inperioa nola egin zen jabetzeko ere balio du immigrazio bereizketa horrek.

Amerikartuei eta haien ondorengo eskal-amerikarrei eskainitako atala laburra da, baina aski honako galdera hau planteatzeko: harro egon gaitezke euskaldunak, batez ere Bizkaia aldeko, Baztan eta Iparraldeko laborari guneetatik joandako euskaldunek ehun eta gehiago urtean han egindako historia? Labur-zurrean eta salbuespenak salbuespen: lehen belaunaldiak gorriak ikusi zituen ingelesa ez jakiteagatik; bigarren belaunaldiak euskara baztertu eta ingelesa ikasi zuen, eta hirugarren belaunaldi ingeles-hiztuna saiatu da euskal erroak berreskuratzen, eta batzuetan hizkuntza. Ezin da gutxietsi, ezinbestekak eraginik, hizkuntza eta kultura arrotzetara egokitzeke izan dugun trebetasuna euskaldunok, atzerrian bezala aberrian, frantses, espainol eta anglosaxoiatar; haatik, harroago ginatke geurea gehiago zabaltzen, azkartzen eta indartzen saiatu eta asmatu izan bagenu, hots, hala egingo bagenu! ■

harro egon gaitezke euskaldunak,
ehun eta gehiago urtean han
egindako historia?

TXANDAN

Amatiño

Ozta-ozta, hiru hilabete baino ez dira joan Cegasak Energiaren Euskal Klusterrean sartzea eskatu zuenetik. Zer arrazoi ote zegoen pila arruntak egiten 75 urte zeramatzan enpresak bat-batean erabaki hori har zezan?

Geroztik, arrapaladan, lauzpabost albiste gertatu dira bata bestearen ondotik. Lehenik Juan Zelaieren enpresak berak iragarri zuen auto elektrikoentzako bateriak egiteari ekingo ziola. Gero, Energiaren Euskal Erakundeak eta Repsolek ituna sinatu zuten Euskal

Baietz lehenago izan

Autonomia Erkidegoan auto elektrikoentzako zerbitzu-sare aitzindaria inda-

rrean jartzeko. Ondotik Industria Sailak eta Mercedes Benzek elkarrekin hitzartu zuten furgoneta elektrikoak Gasteizen ekoizteko egitasmoa. Eta hau gutzia gutxi bailitzan, datorren astean bilduko dira Donostian Europako Batasunaren Industria eta Berrikuntza ministroak auto elektrikoaren etorkizuna aztertzeke.

Nazioarteko Energia Agentziak aditzera eman duenez, 2030 urtean merkatuan egongo diren autoen %50 elektrikoak izango omen dira. Baietz lehenago izan. ■